

28 de maig de 2009

ACTUALITZACIÓ REGIONAL: EUROPA I ÀSIA CENTRAL

INFORMACIÓ CORRESPONENT AL PERÍODE GENER-ABRIL DE 2009

Document embargat fins a les 04.01 hores GMT del 28 de maig de 2009

La crisi econòmica mundial s'ha deixat sentir i ha produït canvis en el paisatge polític de diversos països, com Hongria, Islàndia i Letònia, que han acusat especialment la turbulència econòmica. Molts altres estan veient com les seves economies entren en recessió i temen que això pugui encoratjar la xenofòbia i els atacs contra grups vulnerables, com els migrants i la comunitat romaní. Milers de persones han seguit arriscant les seves vides i han creuat el mar en condicions extremadament insegures per a arribar a Europa, on sovint han vist com se'ls negava el dret d'accés al procediment de concessió d'asil. Les amenaces a la llibertat d'expressió –i als defensors dels drets humans– van seguir sent generalitzades.

Discriminació

La comunitat romaní ha seguit en gran mesura exclosa de la vida pública en tots els països, sense poder accedir plenament a l'habitatge, l'educació, l'ocupació i els serveis de salut. La situació econòmica adversa ha proporcionat un terreny abonat perquè elements hostils a la comunitat romaní explotessin vells estereotips sobre aquest grup. La policia hongaresa, per exemple, està investigant 18 atacs contra persones d'ètnia romaní ocorreguts en els últims 18 mesos, entre ells un que va tenir lloc al febrer i que va causar la mort a un home i al seu fill de cinc anys. Pel que sembla, ambdós van ser abatuts a tirs quan intentaven fugir de la seva casa en flames. Es sospita que l'incendi va ser intencionat. A la República Txeca, grups d'extrema dreta han convocat marxades i emès declaracions en les quals s'incitava a la discriminació, l'hostilitat o la violència contra la comunitat romaní. Al març, les autoritats italianes van desallotjar forçosament a una comunitat romaní composta per unes 150 persones que vivien sota un pas elevat al nord de Milà, sense proporcionar a la majoria de les persones desallotjades un allotjament alternatiu. A Sèrbia, unes 250 persones d'ètnia romaní –entre elles nens i nenes de curta edat, ancians i persones malaltes– van ser expulsades a l'abril d'un assentament temporal a Nou Belgrad. Se'ls va proporcionar allotjament alternatiu temporal en contenidors habilitats especialment en un altre barri de Belgrad, però els residents locals van intentar prendre foc als contenidors per impedir que els romanís s'hi instal·lessin.

A Eslovàquia, a l'abril es van difondre unes imatges a Internet que mostraven a la policia maltractant a sis joves d'ètnia romaní. El fragment de vídeo mostrava com diversos agents obligaven als nois a bufetejar-se i besar-se entre ells diverses vegades, així com a treure's tota la seva roba mentre eren observats per altres agents que els fotografiaven. Podia sentir-se com els policies cridaven als nois i proferien insults de contingut racista.

Veus desoïdes i silenciades

Van continuar els atacs a la llibertat d'expressió i associació, així com als propis defensors i defensores dels drets humans. A Rússia, l'advocat i defensor dels drets humans Stanislav Markelov i la periodista Anastasia Baburova van morir al gener a

Pels drets humans a tot el món. Premi Nobel de la Pau (1977)

DOCUMENTACIÓ

AMNISTIA
INTERNACIONAL

AMNISTIA INTERNACIONAL
CATALUNYA
C/ Alfons XII, n. 19-21,
Pral – 1ra
08006 BARCELONA

T: +34 93 209 35 36
F: +34 93 200 77 57
info@amnistiacatalunya.org
www.amnistiacatalunya.org

conseqüència dels trets que van rebre a plena llum del dia a centre de Moscou. Entre altres casos de gran ressonància en els que va treballar, Stanislav Markelov va actuar com advocat de la família de Kheda Kungaeva, una dona txetxena que va ser segrestada, violada i estrangulada al març de l'any 2000. Havia rebut nombroses amenaces de mort en relació amb el seu treball en aquest cas. Al març, diversos desconeguts van llançar a terra i van copejar al defensor dels drets humans Lev Ponomarev davant de casa seva. Membres del personal d'Amnistia Internacional van seguir trobant obstacles per a realitzar el seu treball legítim a Rússia; per exemple, se'ls va apuntar en una llista de persones que havien de sotmetre's a controls addicionals en entrar i sortir del país.

Es temia que Kirguizistán passés a engrossir la llista de països que restringien greument l'espai per a realitzar activitats de drets humans, després que al febrer les autoritats impedisin l'accés al país al defensor de drets humans rus Vitali Ponomarev –destacat defensor dels drets humans a l'Àsia Central– i li prohibissin l'entrada al país durant cinc anys. El mes anterior havia publicat una investigació que posava en dubte la versió oficial dels fets que van dur a la condemna de 32 persones presumptament per organitzar protestes a la ciutat de Nookatin Kyrgyzstan, al sud del país.

Les autoritats moldaves van seguir obstruint i fustigant les protestes pacífiques malgrat la nova llei de reunió i no van respectar el dret a la llibertat d'expressió. Al gener, van detenir a un home que protestava contra presumptes maltractaments policials i, segons els informes, al mes següent no van acudir en ajuda de diverses persones que van resultar ferides després de ser agredides per uns atacants emmascarats quan es manifestaven en pro del dret a la llibertat d'expressió. A l'abril, la policia va detenir indiscriminadament a centenars de persones, en la seva majoria joves, que havien participat a les manifestacions convocades després de les disputades eleccions parlamentàries i que van desembocar en actes de violència. Les detencions van ser acompanyades de denúncies generalitzades d'ús excessiu de la força per part de la policia i de tortura i maltractaments sota custòdia. A més, es temia que activistes de la societat civil que havien organitzat protestes pacífiques poguessin ser responsabilitzats dels disturbis. En una mesura preocupant, les autoritats van demanar almenys a set organitzacions no governamentals, entre elles Amnistia Internacional, que donessin explicacions sobre les mesures que havien pres per prevenir la violència. Les organitzacions també van rebre prevencions fora del procediment habitual de presentació d'informes financers. Representants del cos local d'inspectors fiscals també van demanar que se'ls proporcionés una llista del personal remunerat d'Amnistia Internacional.

Al març es va produir un fet positiu a Azerbaidjan, quan el ministre d'interior va deixar sense efecte la demanda civil iniciada pel seu Ministeri contra l'activista de drets humans Leyla Yunus per presumpta difamació. Amnistia Internacional i altres organitzacions havien expressat la seva preocupació perquè el procés constituís un obstacle inacceptable a la llibertat d'expressió i, en particular, al treball dels defensors i defensores dels drets humans. La demanda per difamació es basava en una entrevista en la que Leyla Yunus havia expressat la seva preocupació per les denúncies de violacions de drets humans, entre elles tràfic de persones, que es van fer durant un judici públic al que ella assistia com observadora.

IMPUNITAT

Va haver-hi alguns avenços per a acabar amb la impunitat per les violacions de drets humans. Al febrer, el Tribunal Penal Internacional per a l'ex-Iugoslàvia va condemnar a cinc homes –militars d'alta graduació i persones d'ètnia sèrbia– per la seva responsabilitat en crims de lesa humanitat i crims de guerra perpetrats a Kosovo el 1999. Amb aquesta sentència el tribunal emetia per fi el seu veredict sobre cinc dels principals artífexs de la guerra de Kosovo. A aquest conflicte van morir milers de persones i més d'un milió de persones d'ètnia albanesa es van veure obligades a fugir de la regió. A més, al juny es revisarà finalment en vista pública si la Missió d'Administració Provisional de les Nacions Unides a Kosovo (UNMIK) ha de rendir comptes per la mort de dos joves durant una manifestació celebrada fa dos anys. A Turquia, al gener va començar el judici contra 60 funcionaris de l'Estat implicats en la

Pels drets humans a tot el món. Premi Nobel de la Pau (1977)

mort sota custòdia d'Engin Ceber, que va morir presumptament després d'haver rebut puntades de peu i cops propinats amb barres de fusta i de metall mentre es trobava sota custòdia policial i en presó, entre setembre i octubre de 2008. Les autoritats turques no havien complert la seva obligació de sotmetre'l a un reconeixement mèdic sense demora després del seu ingrés en presó, un error que podria haver impedit el seu trasllat immediat a una institució especialitzada on podria haver estat tractat de les seves lesions. També al gener a Espanya va començar el judici pels presumptes maltractaments soferts pel presumpte membre d'ETA Igor Portu, que va ingressar en un hospital amb greus lesions després de la seva detenció.

A altres llocs de la regió el panorama és variat. A Rússia, al febrer un jurat va absoldre a tres homes acusats en relació a l'assassinat de la periodista de drets humans Anna Politkovskaya, l'octubre de 2006. Amnistia Internacional va instar a les autoritats a prosseguir la investigació amb renovat ímpetu, amb la finalitat de portar els responsables davant la justícia. A l'abril, les autoritats russes van anunciar la fi de l'operació "antiterrorista" a la República de Txetxènia. Encara que pocs dies després l'operació es va restablir a algunes regions muntanyoses de la república, en general les autoritats ho van considerar com un pas cap a la normalització. No obstant això, en opinió d'Amnistia Internacional, la normalització a Txetxènia no serà possible sense plena rendició de comptes per les greus violacions de drets humans que s'han perpetrat a la regió, assolada per dues guerres en els últims 15 anys. La veritable prova de tornada a la normalitat seria oferir justícia a les persones, posant a disposició judicial als autors de violacions de drets humans. Només mitjançant investigacions exhaustives i independents sobre les violacions de drets humans que s'han comès i continuen cometent-se pot recuperar Txetxènia la normalitat i la seguretat. Aquestes investigacions també servirien per a dissuadir futures violacions.

MIGRACIÓ

Aquest any, milers de persones migrants han creuat el mar en condicions d'extrema inseguretat per arribar a destinacions europees com Itàlia o Malta. Es desconeix el nombre de persones que van morir en l'intent. Segueixen preocupant les condicions de recepció i detenció de les persones que busquen protecció internacional –inclòs el perill que corren de ser retornades–, sense accés a un procediment just que inclogui la possibilitat d'impugnar la decisió d'expulsió.

LLUITA CONTRA EL TERRORISME

El 19 de febrer, el Tribunal Europeu de Drets Humans va fallar que el Regne Unit havia violat diverses disposicions del Conveni Europeu de Drets Humans en relació a la detenció indefinida sense càrrecs ni judici de 11 ciutadans no britànics sospitosos de vinculació amb el terrorisme internacional, en virtut de la Llei sobre Antiterrorisme, Delinqüència i Seguretat de 2001. El Tribunal Europeu va fallar que les autoritats del Regne Unit havien violat el dret a la llibertat i a la seguretat, el dret al fet que un tribunal decidís sobre la legalitat de la detenció i el dret de les víctimes d'arrest o detenció il·lícita a rebre indemnització. El Tribunal Europeu també va considerar que la situació no exigia al govern l'adopció de mesures que deroguessin les obligacions previstes al Conveni. Amnistia Internacional ha fet campanya en favor de l'anul·lació de la Llei sobre Antiterrorisme, Delinqüència i Seguretat de 2001.

/// FI

Departament de comunicació d'Amnistia Internacional Catalunya

Cèlia Ramon Wyser.
Tel. 93.209.35.36 (ext.2) o 690.81.44.11
cramon@amnistiacatalunya.org

Documents i comunicats de premsa

www.amnistiacatalunya.org
www.es.amnesty.org